

ACC. N:R M. 13740 : 1-6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne*

Upptecknare: *Rungt Salomonsson, Lund*

Härad: *Herrestad*

Berättare: *Johan Andersson, H. Herrestad*

Socken: *Borrie*

Berättarens yrke: *f. d. lantbrukare*

Uppteckningsår: *1955*

Född år *1873* i *Högestad*

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-6.

LuF 73.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 13740:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det fanns inga prägsmän bland bönderna. Det
har aldrig funnits någon handelsbod i Borrie. I
Herrestad fanns en liten handelsbod. En fru Nilsson
sätte upp en affär där i slutet av 1800-talet, det
var en riktig bod. Mest hörde man dock till Lytted
och Tomelilla, vilket växte upp med järnvägen. Inget
sammanslagning förhållande med stadsborna, kanske med
handlarna. Kontanter hade man inte ofta, ibland
köpte man friskt kött. Någon inflyttning att tala
om till ställena var det inte, det var bara slutskollet som
växlade. Det var inte till det blev ombyte på ställena,
som gick från för till son. Några flyttade kanske in
på ställen men de gjorde inga nyheter med sig. Kläden
har utgått som lön åt tjänstefolket i medd:s tid,
slitklän och 50 kr. om året hade de. Byggsamman och
söderman har inte varit i medd:s tid. Urflyttningar
var innan medd. hem till Borrie, den skedde på
Tullbergs tid, då några blev vrädda från sina ställen

Tjörnpriering fanns, den hade bildats någon gång på 1890-talet. Den fanns ännu. Tjörnpriering har inte funnits här. Andelsmejerier upprättades i Sövestad och något senare i Alleröd. - Socherbetor började man inte odla här förrän efter första briget. Innan hade man bara haft fröderbetor. Borrnegården var inte någon föregångare när det gällde jordbruksförtäringar. En och annan började att ha maskiner och andra följde efter. För hade man för på alla ställen en 5-6 stycken. Man slutade med det vid första briget och man höpte garn istället. Gårds hade en och annan, de skulle gå på trädan liksom fären. Så började man att ha bara halv träda och sen ingen öppen träda. Vårfföliden var vintersäd, horn, blandröd, havre, klövervall i två fält, havre och träda. Sedan betorna horn blev den ändrad. Vi måglade när jag var i 12-13 års

åldern. Man slog ut bänder i mangelgraven; det var ett forlöst arbete. Det blev ett par hundra lass. Det var trädan som mangelades. Det blev bättre sådeskräddor av mangeln. Det fanns ingen gödning då, den kom först för en 55 år sen. Då hade gjorde man här någon gång 1875-80, det var rödiken. Dubbelt åsade järmplogar hade man för, dessförinnan hade de träplogar. De små ställena hörde med kor. Jag har gjort många träåder med härra; man använde dem till att driva med såden och så vid pantsättnings. Vi tröskade med plejel när jag var 18-19 år gammal sedan tröskade man endast den halva med plejel, som skulle användas till takhalva, för den andra fanns det tröskverk. I början av 1900-talet kom de amerikanska plogarna. Landbruket för bestod mest av djur, inte så mycket maskiner. — Det blev ingen riktig för-

bättring av vägarna förän biltrafiken började på
allvar. Innan väghansorna kom, hade var och
en sitt vägslycke att underhålla. Vi lagade väg ovan-
om Tryde. Järnvägen hade ingen betydelse för oss,
det var för långt dit. Smurishammusjärnvägen gjorde
dock att man slapp köra ved från godset till staden
nu. Uev det bara till stationen. - Posten fick hämtas
i Herrestad, när den kom dit, innan hämtades den
i Gård. Vi hämtade var sin gång. Postman har
inte börjat gå här förän på de senare åren. Gäst-
giveri har funnits i Herrestad, men det upphörde före
min tid också i Herrestad. Det upphörde nog någon
gång på 1880-talet. Gästgivare fick inte sälja ut
sprit, utan spritlagen övertog den förvaltningen.
Också behövdes inte eljuthuset längre. - Hem stöjd
var här inte mer än att man gjorde det man
behövde göra, hemma; allt värdes hemma både
inne och utes. Linodlingen upphörde för en

60 år sedan. Man bröd livet och behade det. - Ett par har rest till Amerika, bl.a. en soldat i sin ålder. - Boringshuset står här sedan utflytningen. Fön var här stua med brädgolv, baghus med tegelgolv och skorsten mellan boringsrummet och köket. Längorna byggdes om 1915 och skallängan 1894. Stuan var möblerad med bänkar längs väggarna, ett långt bord, säng och kuddkudd. Köksryms fick vi i allra slutet av 1800-talet. 1940 revs baken ut. Kistehuset blev rum och fick brädgolv. Man ville ha bättre och behömligare. Gardiner hade vi uppställt och jalusier monterade i fönstren. Väggar var vitkalkade och några små prickar på det vita. 1940 togs kakelsten bort. Målar är bättre nu än för. Sitt och pantofflor fick man på markerna och handla på kvällen med. Gröt och soppor åt man mycket, men man fick inte så mycket

mat. - Det är inte så många år sedan man började ha begravningsmiddagar utanför hemmet. Nu har man inga gillen hemma. Det är ung. 10 år sedan man började ha fester ute. Presenter var inte så vanligt att ge för i tiden, men till bröllop gavs det alltid. Till bröllop och begravningar har det alltid bjödits med hert. - Tidning började man ha på 1880 talet; det var Lystads Allehandla och man var en par hestyper om varje tidning. Sjong gjorde man bara i skolan. Ughort började man på på 1890-talet. Vi höpte aldrig böcker men det fanns visst ett bibliotek i skolan. Om berättandet är där inget att säga. Någon övertro har man inte sagt har funnits här. Det är inte för än på senaste tiden det har blivit bruntligt att bevista skolor här. Kyrkogången har minskat i förhållande till för i tiden. Jag har varit på husför här men de upphörde sedan. Ingen växelserörelse har verkat här i socknen.